

Katuška

„Nechcel som nič viac, len si splniť sen,“ ruky sa snažia udržať chaos myšlienok v mojej hlave. Po chrbte ma tľapká brat, prekvapujúco solidárny v tejto bezvýchodiskovej situácii.

„Avšak, o päť rokov, keď skončíš školu, sa o to môžeš pokúsiť zas,“ snaží sa. Ale ja viem, že to najskôr nepôjde. Zablúdim sa na neho a už teraz mi je ľúto toho mladého života. Ani jemu nedovolia splniť si, po čom najviac túži.

Zaklamem mu: „Ja viem, aj to je možnosť,“ a povzdychnem si. Zajtra odchádzam. Veci mám pobalené, kufor je nachystaný. Lístok na vlak mám pripravený. Rodičia sú, ako inak, v siedmom nebi. Ich prvorodený syn ide na univerzitu. Ale akú univerzitu? Takú, na ktorú budú obaja hrdí.

„Hlavne, že budú hrdí,“ zašomrem si sám pre seba.

...

Ranné vstávanie mi robí dobre. Odjakživa. Všade je ticho, prítomie, je to čas, keď sa môžem stretnúť so svojim ja a chvíľu rozjímať. Vzácná chvíľa. Ale dnešok je iný. Nevítaný. Chvíľu hrám mŕtveho chrobáka a v rukách nervózne žmolím paplón. Za chvíľu sa spamätám; opäť škriepem zubami. Neznášam to. Nuž čo... Nastavujem auto-pilota: raňajky, zuby, záchod, prezliecť sa.

„Pripravený?“ pýta sa otec neskrývajúci nadšenie. Ledva sa donútim do trápneho úškrnu. Mama mi postrapatí vlasy, ale neodhodlá sa ani na jediné slovo. Myslím, že ju to dosť mrzí. Ale stojí pri otcovi.

„Tak teda, poďme... (nech to mám už čím skôr za sebou),“ dopoviem si v myšlienke a zakývam bratovi, ktorý sa odrazu tvári, že mu je situácia ukradnutá. Som mu za to vďačný.

Mlčíme celú cestu. Snažím sa im odpustiť. Rozmýšľam, ako sa zachovať, ale hnev je silnejší a ja musím mlčať. Tých pár minút žijeme každý vo vlastnom svete, zahĺbení do vlastných predstáv o živote. Mojom živote.

Stojíme na stanici, ako inak, v rozpakoch. Ved', čo by ste chceli v takejto situácii, drahí moji rodičia? Zbavujem sa trápneho pocitu a hanby, že odchádzam a nepoviem im nič milé, neodpustím im a neuzmierim sa. Napriek troche snahy, ktorú som vykútal kdesi v zákutí

svojej duše sa dokážem na otca usmiať len letmo a hneď bočím pohľadom. Mamku objímam, no do očí sa jej tiež nepozriem. Mrzí ich to? Určite. Tešia sa? To na sto percent. Sú hrdí. Cítim to a mrzí ich, že si tú radosť nemôžu užiť naplno.

...

Hlboký nádych, hlboký výdych. Keď si sadám do vlaku, zisťujem, že sa mi chvejú ruky. Nedal som si svoju tradičnú rannú cigaretu. A dostávam na ňu poriadnu chuť.

„Prepáčte,“ zastavujem stewarda, „dala by sa tu niekde vyfajčiť jedna cigareta?“ – naivná otázka.

„Mladý muž, budete si musieť počkať na vašu konečnú. Kam až cestujete?“

„Do Bratislavy.“

„Tak to máte šesť hodín bez tabaku. Dal by ste si kávičku?“

„Dal. Malú, silnú a poriadne horkú.“ Uspokojím sa aspoň s tým. Vlak sa pohýna, ja vyťahujem z vetrovky Aristotelove pojednanie O duši a snáď po tretí raz sa snažím pochopiť jej podstatu, nájsť niečo, čo mi pomôže porozumieť ľuďom. Z kávy sa parí, v prázdnom vagóne sa šíri jej vôňa a ja sa zamýšľam. Rozmýšľam nad sebou, nad svojou cestou, nad časom, ktorý som zatiaľ venoval svojej duši, sám sebe a mal by som aj chuť sa ľutovať, ale to naozaj nemienim. Mohol som bojovať, mohol som sa postaviť a povedať rázne nie. Ísť vlastnou cestou.

„Vybral si si chlape. Už nie je cesty späť.“

Uzatváram moju vnútornú polemicu, zapínam hudbu a vypínam mozog.

...

„Vážení cestujúci, nasledujúca zastávka Bratislava – Hlavná stanica. Zastávka je konečná.“ Zaznie chrapľavo hlas stewarda. V panike sa balím. Mám strach, že... z čoho vlastne? Následný postup poznám. Vystúpiť, zamieriť smer autobus s číslom 39, na konečnej vystúpiť, pýtať sa na môj „intrák“ - blok B. Fajn. To by sme mali.

Myšlienka na tabak mi poteší srdce aj dušu. Ponáhľam sa, akoby to malo byť to posledné, čo v živote urobím. Za chvíľu som pokojný. Je mi akosi jedno, že som tak ďaleko. Odrazu sa cítim ako tulák, turista, cudzinec a ten pocit mi maximálne vyhovuje. Pomaly si uvedomujem realitu. Som tu sám. Nikoho nepoznám a nikto nepozná mňa. Oblížem si pery a uhladím si briadku. Tak. Odteraz je všetko už len na mne.

...

Sedím na posteli a som sám. Včera som si kúpil gitaru a toastovač. Nemám v pláne nikam chodiť. Vystačím si s knihami a s týmito dvoma vecami. Ľudia a párty, to nie je nič pre mňa. Povrchné a plytké trávenie voľného času... Na čo je to dobré? Nie. Vyberám si zmysluplné činnosti. Hudba, filozofia, teológia... teológia. Na chvíľu sa zamyslím a otváram notebook. Googlim. Evanjelická bohoslovecká fakulta. Zamračím sa. Hľadám v mapách. Slávičie údolie. To bude niekde neďaleko. Z vešiaka zvesím flanelku, prehodím ju cez seba a vyrážam. No, v momente ako otvorím dvere...

„Nazdar,“ za dverami sa zjaví vysoká postava, zrejme suseda z vedľajšej jedničky.

„Čau,“ ani sa na neho nepozriem. Obliznem si pery, váhavo siahnem do vrečka pre papierik a začnem si šúľať cigaretu.

„Ehm, ja som Gusto a mal by som otázku.“

Zvedavo sa na neho pozriem. Ten má snáď aj dva metre a vyzerá v celku sympaticky.

„Ty chodíš na filozofiu. Myslím, že sme sa stretli na prednáške.“

Á, už mi docvaklo. Jasné! „Áno, áno, ty si Gusto...,“ podávam mu ruku a už aj šúľam druhú.

„Fajčíš, však?“

„No jasné,“ zažiaria mu oči a atmosféra je odrazu uvoľnená.

„Ideš niekam?“

„Chystal som sa, ale nesúri to. Ideš ďalej?“

„Jasné.“

Gusto vstúpi dlhým elegantným krokom do mojej sporo zariadenej izby a hneď pozrie na gitaru.

„Môžem?“ Prikývne. Sadne si na posteľ a zahrá niekoľko akordov. Profík asi nebude.

„Hráš?“, pýtam sa, aj keď odpoveď je jasná.

„Ja? Nie, nie, kdeže. Na gitare nie. Na bicích. Aj preto som tu. Počul som ťa a si dosť dobrý.

Nechceš hrať s nami v kapele?“ Váhavo krčím plecami. Nechcel som sa s nikým družiť.

Ale Gusto na mňa v tichosti pozerá a čaká na odpoveď.

„Môžem to skúsiť. Ale nič nesľubujem,“ usmejem sa a ostatné si dopovedáme na balkóne s cigaretou v ruke.

...

Pred školou sa vznáša hustý tabakový oblak. To 90% filozofov nervózne pofajčieva na múriku pred školou sediac v rôznych polohách, trasúc sa na skúšky a žmoliac v spotených dlaniach papiere s chaotickými poznámkami, ani čo by to boli modlitebné knižky. Pridávam sa k nim. Jedno miestečko sa mi ešte ušlo. Z jednej strany započujem čosi o Kantovi, z druhej

dačo o existencializme. Nútia ma premýšľať. Nútia ma opakovať si to, čo neviem. Uvedomiť si, aké veľké medzery mám a nechceme sa dostávam do oblasti teológie. V duchu si opakujem niekoľko statí z Augustínových Vyznaní a odrazu som niekde inde. Vo svojom svete. Odrazu som sám sebou...

„Nazdar, chlape!“ poklepe ma po ramene Gusto.

„Hoj!“ zamrmlm.

„Tak čo? Naučený na skúšku?“

„Čo ja viem. Asi hej. Ty?“

„Rovnako,“ pod pazuchou zvieria iba malý zošit s perom. Gusto má na háku. Zapamätá si všetko priamo na prednáške. To ja mám naopak šťastie, že mám prečítaných toľko kníh. Lahko sa vykecám.

„Ahoj Gusto!“

„No zbohom,“ pomyslím si a nenápadne sa otáčam. Chyba. Gusto ma hneď predstavuje trom dievčatám. Dve pôsobia dosť vyplašene. Rýchlo utvoria VIP skupinu a skúšajú jedna druhú. Preberajú stohy papierov. Aj tretia má stohy papierov, kladie ich na múrik a sadá si na ne. Usmejem sa. Zapaľuje si cigaretu.

„Čo?“ udivene sa na mňa pozrie a ja si uvedomujem, že čumím. Nie, nie, toto som nechcel. Čo to robím?

V rozpakoch zamrmlm: „Tomáš,“ a podávam jej ruku.

Ona sa na mňa pobavene pozrie a stisne mi ruku tak, že to v tej chvíli oľutujem.

„Katka,“ prešušle pomedzi cigaretu. Ja dofajčievam a pozerám sa na hodinky.

„Mali by sme ísť. O dve minúty začíname,“ rýchlo odhodím špak.

„No a?“ na rozdiel od Gusta má oveľa viac na háku. Je to pretváрка? Váhavo vyrazím k dverám, no ona ostáva sedieť, noha cez nohu a fajčí ďalej. Zasnene zíza na strechu budovy, vidí tam čosi, čo nik iný nevidí. Zaváham, no keď vidím, že si vystačí sama, nechávam ju tam a utekám na skúšku.

...

Učiteľ mešká a Katuška sa s veľkým tresknutím dverí uvádza celej triede. Baví sa na vystrašených tvárach otočených k nej. Zámer sa jej vydaril. Všetci čakali profesora. Pomaly prechádza priamo do stredných radov a s veľkou pompou si sadá za stôl. Ja už tuším, že trištvrtka triedy ju bude neznášať. Nie preto, že je neznesiteľná, ale preto, že je jedinečná.

„Fakt som to povedal, hej?“ pomyslím si a skláňam hlavu do svojich rúk ako mám vo zvyku a odovzdávam sa znepokojujúcim myšlienkam.

Do triedy vstupuje tučný, zjavne zakomplexovaný profesor. Skenuje triedu a hľadá si obeť svojej šikany. Odrazu ma zozadu štychne pero a blondína za mnou naznačí hlavou smerom vzad. Otočím sa. Katuška bez ostychu, akoby ju profesor absolútne nezaujímala, akoby bol niečím druhořadým, čo v jej živote nikdy nebude hrať ani treťotriednu rolu, povie priateľským jasným hlasom smerom ku mne: „Nemáš, prosím ťa, pero?“ A gestom naznačí, že jej dopísala. Cítim ako červienim a podávam jej jedno zo svojich pier za pár centov. „Dik.“ Pretne hrobové ticho jej jasný hlas a akoby nič skloní hlavu a skúša, či naozaj funguje. Samozrejme, profesor, ako aj celá trieda nás vyjavene sleduje, no tu sa už zapája profesor a je celkom jasné, koho si vybral za obeť svojej šikany. „Tak kolega. Už ste dodebatovali?“ nezáleží na tom, že som nepovedal ani slovo. Trieda sa ako na povel zamrví a zavládne tichom plným strachu a napätia. Mlčím. „Pán kolega, vstaňte a k tabuli!“ Zvyšok hodiny ma mučí jambickým pentametrom a veršami z Vergília, zatiaľ čo ostatným odpúšťa písomku.

...

„Ďakujem ti veľmi pekne,“ a ani neviem, či sa naozaj hnevám, či chcem len niečo povedať. Ona sa na mňa pozrie, akoby bola duchom neprítomná a potom zisťujem, že premýšľa, že ma nevníma. Vážna, zamyslená sa pozrie na čašníka a s chuťou mu opisuje, čo ako jej má pripraviť. Iršai Olivera zastreknúť poldeci sódy, pridať dve kocky ľadu a zvyšný ľad do pohára. K tomu priniest' hrianky so zapečenou nátierkou až potom maličkú kávičku, ale silnú, bez všetkého a poriadny kusisko čokoládového koláča, ale bez šľahačky. A ja ju žeriem. Uvedomujem si to. Zízam na ňu a neviem od nej odtrhnúť zrak. Vidím, ako si užíva každé slovo, každé gesto, ako čašníka pri prosbe o niečo chytí za ruku, usmeje sa a potom sa v sekunde obráti na mňa a v očiach sa jej blyсне akási divokosť.

„A ty si čo dáš?“ pýta sa. Alebo rozkazuje? Na chvíľu zaváham.

„Hm... asi iba pivo.“

„Áno, pivo je fajn,“ zahlási Gusto. Ona prevracia očami a otvára lístok.

„Chalani! Keď pivo, tak aj tataráčik. Aha. Prepeličie vajíčko a hrianky k tomu.“ A ja vidím, ako si to všetko predstavuje a labužnícky pri tom prehľta. Ja sa z nej snáď zbláznim. Šúl'am cigaretu a ona: „Aj mnééé...“ doslova zaspieva posledné „e“, usmeje sa na mňa takým nezvyčajným úsmevom, že v dôsledku toho sa mi tabak rozsype pod stôl.

Gusto sa snaží zakryť svoje pobavenie a Katuška taktne vychádza von so svojimi cigaretami za 4,50€.

...

„Som zo seba zhrozený.“ Rozmýšľam, sediac na asi päťdesiatročnom matraci v mojej malej škaredej izbičke a odrazu neviem kto som. Zdá sa, že som sa niekde stratil.

„Nemám rozum?“ hovorím si, „mal som plán. Mal som svoju cestu. Čistota duše, zdokonaľovanie svojich ctností, cibrenie zmyslu pre krásu, literatúra, kapela, rozjímanie v samote a štúdium. A potom, po piatich rokoch, keď budem pripravený, vyštudovať evanjelickú fakultu a stať sa kňazom. Rodičom napriek. Všetkým napriek. Byť niekde medzi zemou a nebom. Nájsť pravdu. Nájsť skutočnú nadpozemskú krásu a lásku.“

Chodím po malej izbičke hore dole, hore dole, fajčím už aj v izbe a šepkám tak, aby ma cez tie papundeklové steny nik nepočul: „Čo si zabudol?! To si sa už načisto zbláznil?!“, potiahnem si, vyfúknem, obliznem si pery: „Tak dost!“ píšem sms:

„Vieš dôjsť ku mne na intrák? Potrebujem si s tebou niečo vysvetliť.“ Bez rozmyslu. – Smejem sa. Ja nikdy nekonám bez rozmyslu.

„Ja viem, kto je tomu na vine. Viem, kto sa mi dostal do hlavy. Katuška, Katuška... Bože!“ fajčím jednu za druhou a zisťujem, že kým príde, mám v pláne dostať rakovinu pľúc a zomrieť. Nech vidí, čo spôsobila.

Zagánim na toastovač. Symbol striedmosti, opak labužníctva.

„Obžerstvo! Je to obžerstvo!“ vyskočím z váľandy a na chvíľu ma pochyť také šialenstvo a váham, či naozaj vykričať cez balkón celému kampusu, čoho som sa dopustil. Ale nechal som si zájsť to slovo, prehltol som ho aj s Katuškiným tataráčikom a koláčikom a čakal som v tichosti.

...

O necelých dvadsať minút sa ozvalo zaklopanie. Nečakala, kým otvorím. Jednoducho vošla. Pôsobila inak. Nevinne. Bola to iná Katuška. Stála uprostred miestnosti, v obtiahnutých rifliach, na zadku vypasovaných v bielej priesvitnej blúzke a tenisky na nohách. Bola v rozpakoch a na moje potešenie, nevedela, čo má robiť. V tom momente som pocítil pokoj, svätú rozvahu a bol som odhodlaný jej prehovoriť do duše. Uviesť veci na pravú mieru. Nastoliť vo svojom živote opäť ten známy poriadok.

„Katuška, Katuška...“, pokrútil som hlavou a pozrel sa na ňu karhavo. Skoro ako dospelý na

dieťa. Vedeli sme o čom je reč. Nedívala sa na mňa a snažila sa zakryť snád' hanbu, alebo niečo podobné nej.

Vykročila k balkónu: „Tak, čo? Ciga?“, povedala tak neprirodzene, tak vyhýbavo. A kým stihla dôjsť k balkónu, niečo sa vo mne zlomilo a schmatol som ju za ruku. Oblizol som si pery a zadíval sa do jej očí. A tie oči boli smutné. Postrehol som záchvev vzdoru, chcela niečo povedať. Niečo sebavedomé, drzé. Ale nevedela čo. Bavil som sa ako ešte nikdy. Bol som pánom situácie. Vedel som, že teraz môžem čokoľvek. Hodil som ju na váľandu. A bozkával som ju. Nebránila sa.

...

Sedeli sme vedľa seba a ona mi ukradla flanelku. „Urobíš nám toasty a poriadnu kávu!“ s veselým úsmevom vstala a odišla na balkón, len tak. Polonahá. Zapálila si moju cigaretu. Bola to opäť tá Katuška a ja som bola ten istý Tomáš. Niečo nebolo v poriadku. Ja som nebol v poriadku. Celá táto situácia nebola v poriadku. Robil som tie toasty, jeden, druhý, piaty, desiaty. Urobil som ich celé veľké balenie, pretože som proste nevedel, čo robiť. A ona sa na mňa pobavene pozerala a fajčila.

A keď sme jedli a pili kávu a ona predou mnou sedela bez hanby s rozopnutou flanelkou, pochopil som. Ona to na mňa všetko hrala. Bol som presne tam, kde ma chcela mať. Akonáhle som si to uvedomil, potľapkala ma po pleci, súcitne sa na mňa pozrela a s istotou v hlase povedala: „Ty to máš proste v sebe. A ja som ti to ukázala. Chápeš? Vykašli sa na všetko ostatné a užívaj si život. Na ničom inom nezáleží. Hľadaj krásu v tomto svete. V pôžitkoch. V gurmánstve. V zmyselnosti. Páči sa ti to predsa, nie?“

Do rúk som vzal Feuerbachovi knihu o Podstate kresťanstva a zadíval sa na ňu. Uvedomil som si, že nikdy nebudem nič viac ako obyčajný človek. So všetkými svojimi chybami, nedokonalosťami, slabosťami. Odrazu som videl jasne. Ona mi jednoducho nerozumie. A zaklamal som: „Páči, áno.“

...

Na druhý deň som sa zo štúdia odhlásil a kúpil si lístok domov. Nikomu som nič nepovedal. Doma som nič nevysvetľoval. Našiel som si prácu v zapadnutom antikvariáte a na Katušku som sa snažil zabudnúť a snažím sa ďalej.